

Feminizmus a ekofeminizmus v etike

Spracované podľa FILOZOFIA SO ŽENSKOU
TVÁROU? FILOZOFOVANIE ZO ŽENSKÉHO
POHL'ADU? Stručný úvod do feministickej
filozofie od Etely Farkašovej

a

Ekofeministické koncepcie
ako nová alternatíva vzťahu k prírode od Zuzany
Kiczkovej

Slavomír Lesňák

Feministická etika

“Let me start by saying no one is a bigger feminist than me.”

Prvé východiská

v 19.st. u J. S. Milla, Harriet Millovej

- o volebnom práve, práci, vzdelaní, účasti na politike pre ženy, nezaložená bádateľská tradícia

Simone de Beauvoir: Druhé pohlavie (1949)

- kritika mužských predstáv o žene, nesúhlas s ich očakávaniami,
- nesúhlas s náboženským zviazaním žien,
- človek je to, čo zo seba vytvorí - existencialistické zdôvodnenie potreby nového chápania ženy

Začiatky feminizmu

prelom 60/70. rokov - „obnovenie“ feminizmu

nekonečné množstvo spisov a článkov

etablovaná ale dodnes marginálna sféra filozofie

odmietaný hlavne pojem feminizmus – kvôli bývalej militantnosti v študentskom hnutí, zjednodušujúcim tézám o patriarcháte, atď.

jadro v znevýhodnení na základe príslušnosti k ž. pohlaviu

stret s tromi prúdmi myslenia: postštrukturalizmom, psychoanalýzou, novofrankfurtskou školou

Hipparchia z Maroneia (350 – 280 BCE)

Když byl ve filozofické rozepře s Hipparchií Theodóros v nouzi, nadzvedl její šaty a odhalil ji, ona ovšem zůstala klidná, jelikož pro kyniky byla nahota přirozená (často byli nazí i na veřejnosti, veřejně i masturbovali a souložili – za ctnost považovali tzv. bezostyšnost – za nic přirozené se nemusíme stydět). Theodóros poukázal na to, že ženy mezi filozofy nepatří: „Zda je tohle ta, která člunky opustila u stavu?“ Načež mu odpověděla? „Ano Theodóre, já to jsem. Ale **snad si nemyslíš, že jsem si špatně poradila, použila-li sem vzdělání času, který jsem měla věnovat stavům?**“¹¹

Émilie Du Châtelet (1706-1749) (:du šateli)

ÉMILIE DU CHÂTELET

Rozprava o štěstí

0
0
0
0

ÚVOD
A KOMENTÁR
NAPISALA
DAGMAR PÍCHOVÁ

Jak mohou štěstí dosáhnout ženy?

Nesmieme si pliesť spoločenské zvyklosti a predsudky!

Zdravie – ovplyvňujem emy sami, vášnivá láska, štúdium, spokojnosť s vlastnou situáciou; vyhnúť sa výčitkám pre nenaplnené ambície; kritika: určené pre mondénnu spoločnosť;

Kritizuje neviditeľnú silu brániacu ženám v rozvoji, dôležitá je inštitucionálna podpora ženského vzdelávania;

Základy fyziky (predstavenie Newtona, preložené do taliančiny i nemčiny)

Skúmanie Biblie – odmieta Bibliu jako hodnoverný zdroj informácií

Harriet Taylor – Mill (1807-1858)

Taylor was an English philosopher and early advocate for women's rights, who is often overshadowed by her husband, the philosopher John Stuart Mill.

Harriet Hardy was born in October 1807 in Walworth, south London, the daughter of a surgeon. Educated at home, she enjoyed writing poetry. In 1826, she married John Taylor, a prosperous merchant and together they had three children. The Taylors became active in the Unitarian Church and in 1830 a Unitarian minister introduced Harriet to the philosopher John Stuart Mill. Their affair was to last for more than 20 years, and was generally tolerated by Harriet's husband. From 1833, the couple largely lived apart, enabling Harriet to see Mill more easily. Their behaviour scandalised society and as a couple they were socially isolated. But they inspired each other intellectually and often worked together.

Harriet Taylor, c.1834

Mills' 'The Principles of Political Economy' (1848) has a chapter attributed to Harriet called 'On the Probable Future of the Labouring Classes' in which she argues for the importance of education for all in the future of the nation, both economically and socially. Her essay, 'The Enfranchisement of Women' (1851), considered one of her most important works, was published under Mills's name. The essay strongly advocated that women be given access to the same jobs as men, and that they should not have to live in 'separate spheres' - views more radical than those of Mills himself.

Harriet's husband died in 1849 and in 1851 she and Mill were finally married. In the autumn of 1858, the couple travelled to France where the climate was better for Harriet's tuberculosis. She died of respiratory failure in Avignon on 3 November 1858. John Stuart Mills' most famous work 'On Liberty', which they had written together, was published in 1859 and was dedicated to Harriet.

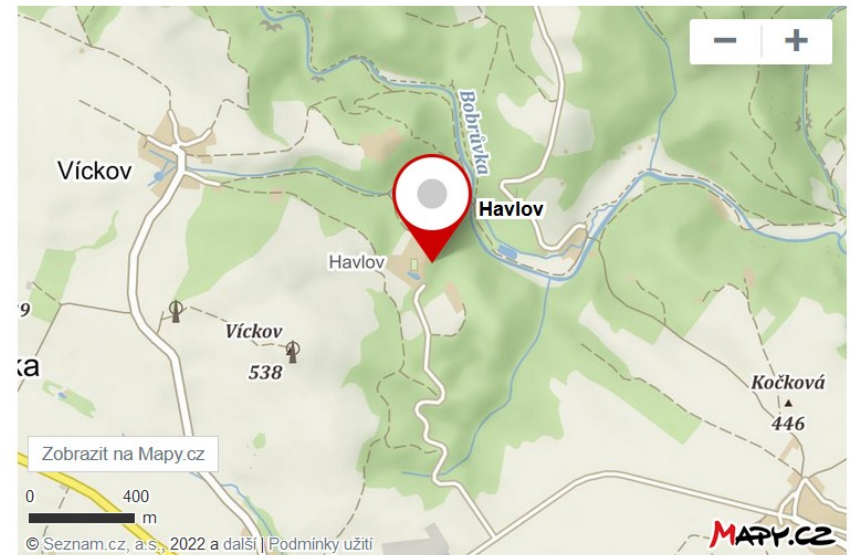

Anna Pamrová (160-1945)

„osud ženy je horší než jejich mužských uzurpátorů!“

Nahradit násilnú mužskú civilizáciu
Kritika modernej civilizácie: samota
→ **ekofeminizmus**

Indické jogínstvo, vegetariánstvo
Morava, Žďárec u Tišnova
Rodina Havlova v susedstve
Priateľstvo s Brezinou

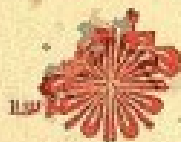

REFORMÁTOR

vybrané, poučné a vzdělávací četby pro děti

ANNA PAMMROVÁ:

TESTOŮ K ZÁRNĚMU CÍLI

Svazek 44.

Cena 9 Kč.

1925.

Vydáno v Klatovech u příležitosti 100. výročí narození autora.

Vydavatelství a nakladatelství pro obecnou literaturu (Cyril M. Hájek) v Klatovech, ČR.

Tiskárna knihtiskárna Karla Nepodala v Blatné.

ANTIEVA

ANNA PAMMROVÁ

SURSUM

60

feministka, která chtěla žít bez mužů

🕒 3. srpen 2018 | Dnešní Plus

Link na krátky audiočláník: <https://plus.rozhlas.cz/zeny-tri-republik-anna-pammrova-ekolozka-a-feministka-ktera-chtela-zit-bez-muzu-7580744>

Idea nečekaná z neútvorů raší:
z Ni neupravují pro tak
knížní kosi!

Zároveň vrodny vtip.
Nedám se zotročit.
Chci v tichu se zdivočít."

V ustavičné knisi
kouzlo břeje mizí.
Otazník na přelomu:
Žena se odejí...
Čemu? - Komu?

Antieva.

Simone de Beauvoir (1908-1986)

<https://www.alamy.com/simone-de-beauvoir-image5073813.html>

BEAUVOIROVÁ • DRUHÉ POHLAVÍ

SIMONE BEAUVOIROVÁ

DRUHÉ POHLAVÍ

MALÁ MODERNÍ
ENCYKLOPEDIÉ

MME 55

ORBIS

Simone de Beauvoir

Simone de Beauvoir

Paměti
spořádaně
dívky

Mnoho mýtů o ženě jako matce, manželce, paně, symbolu přírody atd. svazuje ženy s racionálními křídly, zatímco popírá jejich individuální já a zaměřuje jejich realitou situaci.

Muž je definován jako lidská bytost a žena jako samička

Většina z těch, kdo psali o lidské přirozenosti – muži

muži pojímali mužnost jako normu, podle níž je třeba posuzovat lidskou přirozenost

muži definovali ženy – podle toho, jak se odlišují od této normy

Muž je definován jako lidská bytost, žena jako samička

Kdo vytváří obraz ženy?

<https://9gag.com/gag/aNAWmyb>

Simone de Beauvoir

- Svobodný člověk – jeho cílem je osvobození sebe i druhých
- Odmítnutí myšlenkových systémů, které vyžadují oběti, omezují svobodu jedince
 - poškozují jeho existenciální význam

Povinností - apelovat na svobodu, zabraňovat jakémukoliv omezování svobody u druhých
Druhý člověk není ohrožením naší svobody – ale jeho ukazatelem

Kritika etiky dvojznačnosti – hledání duality je přirozené, ovšem upřednostnění jedné strany je chybou (**duch**-hnota; tělesnost – **duše**, duch; **kultura**-příroda; žena-**muž**) (**Etika dvojznačnosti**)

12.11.2020

Transcendence-imanence

- **Transcendence** – imanence (muž vychází do světa, kde jedná – přesahuje vlastní svět; žena čeká doma a stará se o sebe a rodinu, muže – imanence). Unavený muž si zakládá rodinu – přechod do imanence... A co žena?!
- Imanence – znehodnocení svobody ve faktičnost (bytí osebe)
- Transcendence – přesahování sebe sama, rozšiřování své svobody (Druhé pohlaví, 1967, s. 23)

- Jan Patočka:
Historická lež je v tom, že se identifikuje mužství s transcendencí (překonáváním dané reality, svobodou) a ženství s imanencí (pozitivním zařazením do automatismu života) – opozice je mezi transcendencí a imanencí v každém z nás, i když je to různá v muži a v ženě. (doslov, Druhé pohlaví, s. 399)

- „To, co autorka, říká o vývoji ženského sexuálního zotročení, o vášnivých mýtech, kterými byla žena v historii opředena, o ženských láskách, o chorobném pohlavním životě ženy a jeho důsledcích, není výtvar její vlastní imaginace, která by zálibně prodlévala v těchto oblastech. Obrazotvornost, která vytvořila tyto nečisté a chorobné zjevy, je imaginací těch, kdo v historii ženy určovali.

Jan Patočka.: Doslov. In: Druhé pohlaví, 1967, s. 398.

Fázy feminizmu (hlasy)

Prvá fáza

- nastolenie požiadavky emancipácie ženy, zrovnoprávnenia s mužom

Druhá fáza

- dôraz na inakosť, odlišnosť ženy
- nepocituje sa ako čosi negatívne, nedostatkové
- Naopak - inakosť ženskosti pozitívnou hodnotou
- rovnocenná a komplementárna s mužskosťou

Tretia fáza

- cieľ zmeniť spoločenský poriadok pre zaručenie rovnoprávnosť oboch rodov

Ženská tvár filozofie?

koncentrácia na ženský pohľad, ženskú skúsenosť,

odmietanie univerzalizmu mužskej objektivity

odmietanie tradičnej (falokratickej) filozofie

vzdvihovanie doteraz potláčaných hodnôt v západnej spoločnosti – empatia, súcit, starostlivosť o druhých, kooperácia

uvádzanie ilustratívnych tzv. "nonquestions"

- otázok motivovaných potrebami, záujmami, perspektívami a očakávaniami ženského subjektu
- akademickou filozofiou doteraz nelegitimizované

Dejiny filozofie

dejiny filozofie dejinami mužskej sociálnej skúsenosti
povýšenými na univerzálno (mužská humanita)

Sandra Harding

historické epochy z feministickej perspektívy

- ak na progrese participovali zväčša len muži - prehodnotenie
- čím viac sociálny život racionalizovaný, mechanizovaný, technizovaný → menšie šance ženám - prehodnotenie
- strata statusu progresívnych a perspektívnych epoch

Človek, to sú dvaja

Rozlíšenie pojmov:

pohlavie (sex)- biologické

rod (gender) – sociálno-kultúrny proces, proces výchovy
(sociálny konštrukt?)

vývin jedinca vždy prebieha podmienený rodovou príslušnosťou

význam diferencovanej rodovej príslušnosti

- pre socializáciu jedinca,
- pre spôsob utvárania jeho sebaidentity, jeho sebareflexie a sebvýjadrenia

Uplatňovanie ženskej perspektívy

Adriana Cavarero:

v reči západnej kultúry žena vymedzená ako "nie-muž"

univerzálna reč opretá o pojmy a kategórie späté so svetom muža (s jeho dominantnou verejnou sférou, nie s pre ženu dominantným svetom - privátnym, rodinným)

→ „žena nie je subjektom svojej reči“

→ zakúša do istej miery pocit odcudzenia

význam pri hľadaní "novej reči" hlavne literatúra písaná ženami

→ uplatňovanie "ženskej perspektívy"

(vo výtvarnom, filmovom či divadelnom umení)

Existuje jednotná feministická filozofia?

neexistuje spoločný záväzný program

pojmem F. sa chápe ako otvorený

reálna rôznorodosť ženských skúseností,
postojov, názorov

→ pojem F. nemôže byť jednoznačne definovaný

Mnohohlasnosť

Tri prúdy: liberálny, marxistický (resp.
socialistický), radikálny

Liberálny (humanistický) prúd

cieľom zaistiť rovnoprávnosť žien v existujúcom spoločenskom systéme

zmeniť pozíciu žien na porovnateľnú s mužmi

zaručiť účasť na moci

tie isté ciele a prostriedky ako u mužov

spájal sa najmä s prvou fázou ženského hnutia

(Shulamith Firestone, Betty Friedan, Kate Millet)

Marxistický prúd

príčiny útlaku žien v type spoločenskej štruktúry

- dôraz na ekonomické pomery a z nich plynúce sociálne pozície a roly žien
- ženskú rovnoprávnosť zaistiť odstránením triednej spoločnosti
- najdôležitejší faktor oslobodenia ženy - ekonomická nezávislosť

v socializme by nemal mať miesto útlak žien

- majú tu ekonomickú nezávislosť

predstaviteľkou je napr. Juliet Mitchell

Feminismus

pro

99%

Manifest

*Cinzia Arruzza
Tithi Bhattacharya
Nancy Fraser*

Vydané k výročiu
komunistického manifestu

- nestačí zastúpenie žien na
vedúcich miestach, naopak –
boj za tie „dole“ – bojovať za
svet, ktorý si zaslúžia

→

antikapitalizmus,
ekosocializmus,
antirasmizmus

Radikálny prúd

podobne ako marxistický prúd - súvislosť ženského útlaku a sociálnej štruktúry

najdôležitejší sociálny faktor útlaku žien - patriarchálna rodina (nie triedna štruktúra) a iné hierarchie

patriarchát nemožno reformovať - treba ho radikálne odstrániť

Mary Dale, Michele Le Doeuff, Mary O'Brien, Genevieve Lloyd

Postmoderna a feminizmus

časť feministiek sa názorovo približuje k postmodernému mysleniu

- záujem o pojmy inakosť, rozdiel, diferencovanosť
- odmietanie tradičných kategórií filozofie -pravdy, objekt, subjektu, racio,
- aj ich programom je dekonštrukcia univerzálneho diskurzu

v postmoderne absentuje výraznejší záujem o špecifickú ženskú perspektívu - pre feminizmus prvoradá

- zasadzujú sa za rozvíjanie špecifického ženského písania (hovorenia),
- dožadujú sa revolúcie patriarchálneho symbolického poriadku

Sociálne utváranie rodu

The Reproduction of Mothering - Nancy Chodorow
vysvetľuje sociálne utváranie rodu (rozdielu) v západnej kultúre

podstata v odlišnosti typu vzťahovania sa k matke a k materstvu

ženy nachádzajú svoju identitu v svete, v ktorom pripadá najmä im úloha starať sa o deti

orientácia na materstvo a starostlivosť o deti ovplyvňuje vývin dievčat od raného veku inak, vývin chlapcov

Rozdielne hodnoty v oblasti morálky

Carol Gilligan: In a Different Voice

tradičná (mužská) morálka: opierajúca sa o právo, čestnosť, povinnosť

ženská morálka: starostlivosť, účasť, vzťahy s inými

východisko **z kritiky Kohlbergovho** výskumného projektu morálnej zrelosti

L. Kohlbergovo hodnotenie morálneho vývinu:

vyššie - schopnosť autonómne sa rozhodovať na základe **univerzálnych mravných zákonov** - vyvinutejšia **u mužov**

nižšie - schopnosť posudzovať konfliktné situácie na základe **konkrétnych kontextov** - **lepšie ženy**

→ **muži vyššia morálnu zrelosť?**

Proti esencIALIZMU feminizmu (tretia vlna)

Judith Butler: Trampoty s rodom (90.r.)

rod - v sieti vzájomne posplietaných,
prelínajúcich a podmieňujúcich kategórií

d'alšie spolupôsobiaci príslušnosti pri formovaní
osobnosti

- rasové, etnické, triedne, kultúrne, náboženské, a pod.

neexistuje jednotná, univerzálna "ženskosť"

- odlišné predstavy o ženskej kráse, cnostiach v rôznych historických obdobiach, kultúrach

Feministická kritika tradičného "rozumu"

redukovanie racionality na účelovo-inštrumentálnu racionalitu

dualizmus subjektivity a objektivity

čistej objektivity poznania

absolútnosti a univerzálnej platnosti

poznanie sa vytrhlo z telesnej a emotívnej základne

spôsob tradičnej rodovej "deľby" rozumu;

- totožnosť ženy s prírodou, s telesnosťou, zmyslosťou
- sú iracionálne (obdarené najmä citom) – vyplýva degradovanie na menej hodnotnú
- muži sú viac bytosti racionálne (obdarené rozumom)

Brigitte Weisshaupt

situácia ženského rozumu v európskej kultúre ako "tieňová, temná ríša"

Návrhy feminizmu v epistemológii

rozšíriť koncepciu racionality o racionalitu komunikatívnu alebo emocionálnu

rozvíjanie mnohosti a mnohorakosti

nie nahradiť "mužskú" teóriu teóriou "ženskou"

(nebezpečenstvo esencializmu a novej dominancie)

Heidemarie Bennent: pojem "otvoreného rozumu"

- dostatočne pružný na zohľadnenie zmyslovosti a pociťovania
- Tak, aby sa nimi nedal úplne ovládať
- myslenie, ktoré by vo väčšej miere ostalo aj cítením

Disidentky vo vede

Objektivita vedy?

Brigitte Weisshaupt

v panujúcom vedeckom diskurze status disidentky
vzťahuje na všetko "iné", čo v jestvujúcom svete vedy
nenachádza svoje miesto

nastolenie rešpektu k poznávanému - "cit pre skúmaný
organizmus"

- schopnosť bádateľa "načúvať, čo skúmaný organizmus hovorí"

namiesto úsilia o elimináciu "zaujatostí" (hodnotových,
rodových, kultúrnych, sociálnych) reflektovať ako nevyhnutnú
súčasť

Návrhy pre jazyk

Jim Cheney a Anthony Weston

konštrukciu sveta odrážajú tradičné konštrukcie jazyka

domorodé kmene používali/jú obrazový jazyk príbehov

rozkúskovaný západný jazyk – redukcia o kontext ako o obraz sveta

priblížiť sa k porozumeniu sveta i jazykom poetickým, piesňou, či tradičnými rituálmi

návrat k tzv. **ceremonial worlds** (svetu rituálov)

lepšie pochopíme svet, ktorý nebude len polemickým objektom ale partnerom

Ekofeminizmus

<https://broadblogs.com/category/feminism/>

Ekofeministický (EF) diskurz

charakteristická veľká rozmanitosť

dynamickosť a rozpornosť

rozdiely v samotnej konceptualizácii prírody a spol. vzťahu k prírode

→ utváranie teórií "ekofeminizmu" heterogénne

šírka:

- filozofických,
- spoločensko - teoretických,
- prírodovedných,
- historicko – kritických
- politických podnetov

Minimalistická charakteristika EF alternatívy

poznávanie existencie súvislosti útlaku žien a prírody

- historických
- empirických
- symbolických
- koncepčných

analýza spôsobov a foriem potláčania

program ekologizácie feminizmu a feminizácie ekológie

Riešenie ekologických problémov

súvisí so zmenou patriarchálneho
konceptuálneho rámca

sociálne a historicky skonštruovaná šošovka

pohľad na svet, iných, seba

- ktorý legitimizuje a zastáva podriadenosť žien

Zľahčovanie?

K. Warren: 5 znakov patriarchálneho konceptuálneho rámca

1. hodnotovo - hierarchické myslenie

vyššie a nižšie hodnoty, statusy, prestíž rodov a
a toho, čo je s nimi identifikované:

- vyššie: **muži** a ich **rozum**, duch, kultúra, **aktivita**
- nižšie **ženy** a **city**, emocionalita, **telo**, príroda, **pasivita**

2. myslenie "bud' – alebo"

organizuje realitu do striktne opozičných párov

3. koncepcia nadvlády

- uskutočňuje vzťahy dominancie a subordinácie

4. koncepcia výsad (privilégií)

- upevňuje vzťahy dominancie a subordinácie

5. logika dominancie (nadvlády, panstva)

- štruktúra argumentovania v prospech ospravedlnenia „tradičnej“ moci a výsad

→ **vláda nad ženou i prírodou**

Snahy ekofeminizmu

- o nadradenie hodnôt podporujúcich život
- o dominanciu „čaše nad mečom“ - rešpekt skúsenostného horizontu ženy
- o ne-dominantný spoločenský prístup k prírode
- o holistický prístup
- o etiku starostlivosti

Spoločná východisková platforma ekofeminizmov

Predstavy o blízkosti prírody a ženy

- Vyjadrenia úcty a posvätnosti k prírode i žene
- Obavy a strach z prírody i ženy
- Obrazy podmaňovania a násilia ženy i prírody
- Obrazy dobývania prírody i ženy

(obvinenia novovekého f. F. Bacona)

Ekofeminizmy

Spoločné:

- existencia prepojenia medzi neodôvodnenou nadvládou
 - nad ženami,
 - rasami,
 - deťmi,
 - chudobnými
 - prírodou

Sensitivita EF na inakosť (identity)

Vznik ekofeminizmu (70.r.)

- feminizmus riešil špecifikum ženskej identity
- z akcentu rovnosti (emancipácie) na **akcent identity**

→ iná **skúsenosť** žien **z tela** (vznik života), **času** (cykly)

→ rozdielne pociťovanie prírody žien v porovnaní s mužmi

Znamená to, že ženy môžu byť hovorkyňami prírody? (Ynestra King) – gynocentrické stanovisko

Otvorené dvere k východným učeniam

cyklickosť procesov

vzájomná spätosť

vnútorná energia a skúsenosť

→ **holistický (celostný) princíp**

– blízko k taoizmu, budhizmu, kultúre Indiánov a pod.

Radikálny ekofeminizmus

- kult Matky Prírody či pohanských bohýň, oslavy duchovnosti,
- spojenie ženskej energie s energiou prírodnou
- oživovanie blahodárnej liečivej sily
 - je prírode vlastná
 - muži ju potláčajú

EF podľa Charlene Spretnak

The politics of Women s Spirituality – ženské myslenie manifestáciou celostného myslenia

„výzva myslieť cez telo“

existujú "jednotiace dimenzie bytia"

(ľudského, prírodného i kozmického v najširšom zmysle)

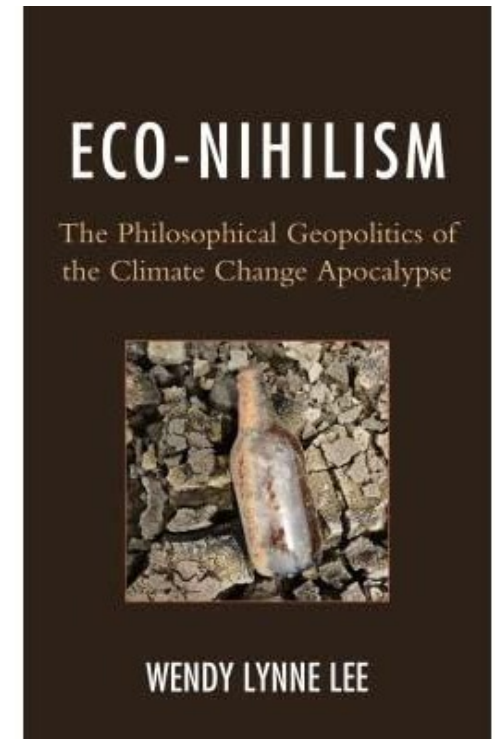
Ide o pocit vedomia spätosti

človek nestojí (a nesmie stáť) voči prírode

človek nie je jej cudzia časť ani nadriadená sila

úsilie žiť v harmonickom súlade s prírodou

- zmäkčovanie hraníc ja-nieja (ja a ostatné časti sveta)
- zmäkčovanie" príliš zracionalizovanej, pretechnizovanej, príliš pragmaticky a utilitárne orientovanej kultúry
- odstránenie dualizmu ducha a tela

Kritika radikálneho ekofeminizmu

prisudzovanie (ženskej) identity prírode - personifikácia prírody ako ženy

→ ženy lepšími ochrankyňami prírody?

→ zodpovednosť ženy za všetko živé?

→ ženy východiskom z vedecko-technickej civilizácie?

iné = lepšie?

opieranie sa o starý dualizmus ženy-muži

proti univerzálnemu mužovi – univerzálna žena? (my ženy?!)

rod je esenciou od prírody a nie sociálnym konštruktom?

(esencializmus)

(vo feminizme platí: sex – pohlavie dané, rod je získavaný kultúrou, výchovou

(Simone de Beauvoire ženami sa nerodíme, ženami sa stávame)

Kultúrny ekofeminizmus

- rod sociálne, historicky a kultúrne konštruovaná kategória
- pojmy „mužský“ a „ženský“ nie sú biologicky podmienené,
- v západnej spoločnosti spojené s určitými hodnotami:
 - mužskosť tradične spojená s agresivitou, konkurenciou, racionalitou, silou a výkonnosťou
 - ženskosť s altruizmom, starostlivosťou, citovosťou
- problematickým dominancia „mužských hodnôt nad ženskými“
- Hierarchizácia kultúrneho EF:
- hodnoty spájané s mužskosťou privodili zlý stav životného prostredia
- hodnoty spojené so ženskosťou ekologicky vhodnejšie pre ochranu?

Sociálny ekofeminizmus

- žiadúci balans medzi verejnou a súkromnou sférou a ich hodnotami
- → environmentálne vhodnejšie správanie - etika starostlivosti
- starostlivosť nie je chápaná ako vlastná len jednému z pohlaví
- aktivita, činnosť, proces pre mužov i ženy rovnako

Etika starostlivosti

Carol Gilligan

- muž - pôvodne lovec a zberač, živiteľ
- žena – starostlivosť
- prínosnejšia pre súčasnosť starostlivosť – o prírodu, o druhých
- muž pri zbere, love – pracuje s objektom (inštrumentálny rozum)
- žena pri starostlivosti so subjektom – rovnejší prístup (partner)
- etika decentralizácie, mikroregiónu, etika konkrétneho – neodcudzenosť
- dôležitosť kontaktu a odpovede (väzby)

Kritika feminizmu a ekofeminizmu

Rozdiel v mužskom a ženskom chápaní sveta – opäť dualizmus?

Ženská príroda – opäť jednostrannosť a nadradenosť? Redukcia?

Ženskosť – univerzalizácia? Esencializmus – determinácia?

Carolyn Merchant neverí v existenciu špecifických ženských spôsobov pociťovania alebo vnímania

Zhrnutie ekofeminizmu

K. Warren: Útlak žien a prírody je analógiou → má spoločný základ: prevažujúca dominancia tzv. maskulínneho typu kultúry

Panský vzťah mužov k ženám i k prírode: snaha o ovládanie žien i prírody

Problém je už nastavenie našej kultúry: „*Musíme zobrať do úvahy „kto prírodu konštruuje, akým spôsobom a na aký účel.*“ (Kiczková 1998, s. 168)

Ch. Merchant → obvinenie zakladateľa novovekej vedy F. Bacona

Paralela medzi snahou násilím skrotiť prírodu a násilím skrotiť ženu – bosorku.

Zlo – to, čo je v nás divoké (prírodné) – človeka treba skrotiť!

Ženy sa svojou prirodzenosťou nevedia od prírody odosobniť → násilná prevýchova

Zhrnutie

K. Warren: Útlak žien a prírody je analógiou → má spoločný základ: prevažujúca dominancia tzv. maskulínneho typu kultúry

Panský vzťah mužov k ženám i k prírode: snaha o ovládanie žien i prírody

Problém je už nastavenie našej kultúry: „*Musíme zobrať do úvahy „kto prírodu konštruuje, akým spôsobom a na aký účel.“*“ (Kiczková 1998, s. 168)

Ch. Merchant → obvinenie zakladateľa novovekej vedy F. Bacona

Paralela medzi snahou násilím skrotiť prírodu a násilím skrotiť ženu – bosorku.

Zlo – to, čo je v nás divoké (prírodné) – človeka treba skrotiť!

Ženy sa svojou prirodzenosťou nevedia od prírody odosobniť → násilná prevýchova

Zdroje (voľne prístupné a stručné)

[http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/crs/publikacie/kiczkoa -
ekofeministicke_koncepcie.pdf](http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/crs/publikacie/kiczkoa_-_ekofeministicke_koncepcie.pdf)

[http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/crs/publikacie/kiczkoa -
ekofeministicke_koncepcie.pdf](http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/crs/publikacie/kiczkoa_-_ekofeministicke_koncepcie.pdf)